

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 16 kwietnia 2021r., Sąd Rejonowy

ustalił, że w skład majątku wspólnego M. P. i R. P. wchodzi:

1) spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego numer (...) znajdującego się w budynku położonym w Ś. przy ulicy (...) o wartości 190.000 zł;

2) wyposażenie ruchome lokalu opisanego w pkt 1 w postaci ekspresu do kawy marki N., Pralki C., szafy w przedpokoju, szafki pod TV i szafki narożnikowej o łącznej wartości 1200 zł.

Dokonał podziału majątku wspólnego w ten sposób, że wszystkie składki majątkowe przyznał R. P..

Nadto ustalił, iż udział M. P. w majątku wspólnym wynosi (...) a R. P. (...). Zasadził od R. P. na rzecz M. P. kwotę 76.480 zł płatną w terminie sześciu miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. P. z R. P. byli w związku małżeńskim od(...) r. Małżeństwo zostało rozwiązane wyrokiem Sądu Okręgowego w Ś.z (...)r.

We wrześniu 1992 r. R. P. uzyskała przydział na spółdzielnie własnościowe prawo do lokalu położonego w Ś. przy ul. (...). Uczestniczka musiała uzupełnić wkład w wysokości (...)wartości mieszkania ((...)zł) reszta ceny była spłacana przez (...)przez wnioskodawcę i uczestniczkę ze wspólnych środków. Kwota (...) zł została umorzona w trybie ustawy z(...)r. o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, udzielaniu premii gwarancyjnych oraz redundancji bankom wypłacanych premii gwarancyjnych. R. P. dysponowała mieszkaniową książeczkę oszczędnościową z której środki zostały w 1992 r. przelane na wkład w Spółdzielni w łącznej kwocie (...). W dniu 15 listopada 1992 r. T. I. (1) pożyczył A. G. (1) kwotę (...) zł (około sześciokrotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w 1992 r.)za wynajęcie mu mieszkania przy ul (...) w Ś.. Środki te zostały przeznaczone dla uczestniczki. W dniu 24 września 2004 r. M. P. zaciągnął pożyczkę od ręki w Banku (...) której nie spłacał .Na dzień 23 lipca 2007 r. zadłużenie wynosiło (...)zł .W dniu (...) r. zawarł porozumienie z bankiem w sprawie restrukturyzacji zadłużenia. Z tego porozumienia wnioskodawca się nie wywiązywał M. P. wielokrotnie pożyczał na alkohol drobne kwoty od znajomych, które musiała spłacać uczestniczka. W 2011 r. Wnioskodawca i uczestniczka wyjechali razem do pracy w N.. Z zarobionych środków w latach (...) r strony wspólnie wyremontowały mieszkanie przy ul (...). Spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu przy ul. (...) jest warte (...)zł. W skład majątku ruchomego wchodzi ruchomości: ekspres do kawy N., pralka C., łóżko, szafa , szafa w przedpokoju, szafka pod TV i szafka narożnikowa o łącznej wartości 1200 zł.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy ustalił, że w skład majątku wspólnego M. P. i R. P. wchodzi: spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego numer (...) znajdującego się w budynku położonym w Ś. przy ulicy (...) o wartości (...) zł; wyposażenie ruchome lokalu opisane powyżej.

Podziału majątku wspólnego dokonał zgodnie z wnioskami uczestników, przyznając wszystkie składniki majątku wspólnego R. P.. Ustalił, iż udział M. P. w majątku wspólnym wynosi (...), a R. P. (...)

Sąd Rejonowy uznał, iż uczestniczka miała większy od wnioskodawcy wkład w powstanie majątku dorobkowego w proporcjach (...) do (...), nie zaś w tak drastycznych proporcjach (...) do (...) jak to podnosiła uczestniczka. W ocenie Sądu Rejonowego gdyby od początku małżeństwa faktycznie wnioskodawca zaciągał zobowiązania, i nie dawał uczestniczce środków na życie to małżeństwo takie nie byłoby do utrzymania przez ponad trzydzieści lat. Tymczasem jak wnioskodawczyni sama zeznała, problemy w małżeństwie w znacznej mierze spowodowane alkoholizmem męża rozpoczęły się w (...) r. z czego wynika, że strony żyły w miarę zgodnie przez (...)lat. Jeżeli uczestniczka spłacała długi

wnioskodawcy zaciągnięte na alkohol, to były to drobne sumy, a nie wykazała, by spłacała jego długi zaciągnięte w instytucjach finansowych. Jeszcze w latach (...) strony wspólnie remontowały mieszkanie, uprzednio wyjeżdżając razem do pracy do (...). Skoro wartość całego majątku stron wynosiła (...)zł, a całość majątku przypadła uczestnicze, wnioskodawcy należy się ekwiwalent (...)wartości majątku a więc kwota(...) zł. Sąd Rejonowy uznał że realistycznym terminem uzyskania przez uczestniczkę środków finansowych na spłatę wnioskodawcy jest sześć miesięcy od dnia prawomocnego postępowania.

Apelację od powyższego postanowienia wniosła uczestniczka postępowania zaskarżając je co do pkt III i IV.

Zarzuciła mu:

1) naruszenie przepisów postępowania, a w szczególności art. 233 § 2 kpc poprzez wadliwą ocenę zebranego w sprawie materiału polegającą na przyjęciu, że alkoholizm wnioskodawcy był problemem w małżeństwie w niewielkim stopniu i też w niewielkim stopniu wpłynął na relacje majątkowe pomiędzy stronami postępowania; art. 299 kpc przez pominięcie oświadczenia wnioskodawcy z dnia 17 lipca 2004r. z którego wprost wynika jego własna ocena stopnia przyczynienia się i praw wynikających z podziału majątku wspólnego małżonków;

2) naruszenie przepisów prawa materialnego, a w szczególności art. 43 § 1 kro przez przyjęcie, że nie istnieją ważne powody, dla których można by było przyjąć, że wnioskodawca przyczynił się do powstania majątku stron w stopniu nie większym niż 10% w sytuacji niekwestionowania tego faktu przez niego i zawartych umów restrukturyzacyjnych oraz wcześniej zaciągniętych zobowiązaniach, które w dalszym ciągu spłacane były przez nią.

Wskazując na powyższe zarzuty wniosła o zmianę postanowienia poprzez przyjęcie, że wnioskodawca posiada udział w majątku wspólnym w wysokości (...) natomiast uczestniczka postępowania w wysokości (...), co w konsekwencji prowadzi do kolejnego wniosku o zmianę jej zobowiązania z tytułu spłaty udziału wnioskodawcy na kwotę (...) zł. Jednocześnie wniosła o zmianę czasookresu spłaty tego udziału na okres 12 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia kończącego postępowanie w sprawie.

Sąd Okręgowy rozpoznając apelację oparł się na ustaleniach faktycznych Sądu Rejonowego, które podzielił i przyjął za własne, gdyż są uzasadnione zebrany w sprawie materiałem dowodowym, podzielił też ocenę prawną tego Sądu i zważył co następuje :

Apelacja uczestniczki postępowania podlegała oddaleniu.

Wbrew zarzutom apelacji Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił stan faktyczny sprawyna podstawie przeprowadzonego w należyty sposób postępowania dowodowego. Nie naruszył przepisów prawa procesowego – art.233§1 kpc art. 229 kpc poprzez wadliwą ocenę zebranego materiału dowodowego. Ocena dowodów należy do sądu orzekającego w sprawie i nawet w sytuacji, w której z określonego dowodu można wywieść wnioski inne, niż przyjęte przez sąd, nie dochodzi do obrazy art. 233§1 kpc, chyba, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania i zasadom doświadczenia życiowego, bo tylko to może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonania swobodnej oceny dowodów. Natomiast fakt, iż określone dowody zostały ocenione niezgodnie z intencją skarżącej nie oznacza naruszenia art. 233§1 kpc.

Niewątpliwie wnioskodawca nadużywał alkoholu, nie negował sam powyższej okoliczności. Istotne jednak w niniejszym postępowaniu było wyjaśnienie w jakim stopniu każde z małżonków przyczyniło się do powstania majątku, oraz ważnych powodów, które uzasadniałyby ustalenie nierównych udziałów uczestników w majątku wspólnym.

W przepisie art. 43 § 1 k.r.o. ustawodawca wprost stwierdza, że oboje małżonkowie mają równe udziały w majątku wspólnym. Zasada równych udziałów w majątku wspólnym obowiązuje bez względu na stopień, w jakim każde z małżonków przyczyniło się do powstania majątku wspólnego i bez względu na przyczyny ustania wspólności. Zasada równości udziałów w majątku wspólnym może jednak zostać z ważnych powodów zmodyfikowana, na żądanie każdego z małżonków, przez wskazanie, że udział jednego z małżonków jest większy niż udział drugiego. Wielokrotnie w orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreślano jednak, że odejście od zasady równości udziałów możliwe jest jedynie

wtedy, gdy małżonek, przeciwko któremu skierowane jest żądanie, w sposób rażąco i uporczywy nie przyczynia się do powstania bądź powiększenia majątku wspólnego stosownie do swoich sił i możliwości zarobkowych. Nie w każdym zatem przypadku istnienia różnicy w przyczynianiu się do powiększania majątku wspólnego przepis art. 43 § 2 k.r.o. powinien znaleźć zastosowanie (vide: postanowienie SN z 26 listopada 1973 r., III CRN 227/73, OSNCP 1974, Nr 11, poz. 189, i postanowienie SN z 30 listopada 1972 r., III CRN 235/72, OSNCP 1973, Nr 10, poz. 174). Ważnym powodem ustalenia nierównych udziałów może być, poza niewłaściwym zachowaniem jednego z małżonków, także długotrwała separacja faktyczna małżonków, zwłaszcza przez nich uzgodniona i akceptowana, podczas której każde z nich gospodarowało samodzielnie i dorabiało się niejako "na własny rachunek". O istnieniu ważnych powodów nie przesądza jednak obciążająca jedno z małżonków wina za rozkład pożycia małżeńskiego, stwierdzona w wyroku rozwodowym lub orzekającym separację.

Sąd Najwyższy wskazał, że ważne powody stanowiące przesłankę ustalenia nierównych udziałów stron w majątku wspólnym polegają na zachowaniu małżonka charakteryzującym się rażąco lub uporczywym nie przyczynianiem się do powstania dorobku stosownie do posiadanych sił i możliwości zarobkowych. W doktrynie wskazuje się, iż powody ustalenia nierównych udziałów dotyczą oceny, kwalifikacji zachowania drugiego małżonka oraz spowodowanych przez niego takich stanów rzeczy, które stanowią przyczynę niższej wartości majątku wspólnego niż ta, która wystąpiłaby, gdyby postępował właściwie. Chodzi tutaj przede wszystkim o nieprawidłowe, rażące lub uporczywe nieprzyczynianie się do zwiększania majątku wspólnego, pomimo posiadanych możliwości zdrowotnych i zarobkowych. Z drugiej jednak strony nieprawidłowe postępowanie polegać może na rażąco i odbiegającym od obiektywnych wzorców braku staranności o zachowanie istniejącej już substancji majątku wspólnego (zob. Sokołowski, Tomasz. Art. 43. W: Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz, wyd. II. LEX, 2013).

Uczestniczka postępowania przyczyn ustalenia nierównych udziałów stron w majątku wspólnym, upatrywała w nadużywaniu przez wnioskodawcę alkoholu od początku zawarcia małżeństwa oraz w tym, że ze środków zgromadzonych przed zawarciem związku małżeńskiego oraz ze środków otrzymanych od matki A. G. (1) nabyła prawo do spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu. Jednakże dla ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym nie ma znaczenia fakt poniesienia przez jednego z małżonków nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny. Kwestia zwrotu nakładów jest uregulowana w art.45 kro a kwestia udziałów w majątku wspólnym w art. 43 kro i są to oddzielne instytucje prawne. W sprawie o podział majątku wspólnego sąd z urzędu orzeka jedynie o nakładach poczynionych z majątku wspólnego na majątek osobisty małżonków, natomiast o roszczeniach o rozliczenie nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny rozstrzyga wyłącznie na wniosek prawidłowo zgłoszony w postępowaniu przed sądem I instancji (art.567 kpc w zw. z art. 688 kpc i art. 618§1 kpc).

Sąd Okręgowy zgadza się z Sądem Rejonowym , że jakkolwiek uczestniczka przyczyniła się w (...) do nabycia spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu poprzez likwidację swojej księżeczki mieszkaniowej z wkładem zgromadzonym przed ślubem, to jednak, jak wynikało z ustaleń Sądu oboje uczestnicy spłacali w trakcie małżeństwa całość zobowiązania związanego z zakupem nieruchomości. Mieszkanie było wspólnie przez nich remontowane w latach (...), gdy wrócili z N., gdzie wspólnie pracowali. Uczestniczka wniosku o rozliczenie nakładów z jej majątku osobistego na majątek wspólny nie złożyła w toku postępowania.

Nadużywanie alkoholu bez wątpienia można zakwalifikować, jako ważny powód stanowiący przesłankę ustalenia nierównych udziałów stron w majątku wspólnym. Wnioskodawca nie kwestionował, że w czasie trwania związku małżeńskiego nadużywał alkoholu. Jednakże sam ten fakt nie daje jednak podstaw do przyjęcia, że nadużywanie przez niego alkoholu skutkowało, iż tylko w (...) przyczynił się do powstania majątku wspólnego małżonków. Nie zostało wykazane przez uczestniczkę, że po pierwsze wnioskodawca od początku zawarcia związku małżeńskiego miał problem alkoholowy, nie zostało wykazane również, że nie łożył na utrzymanie rodziny, będąc aktywny zawodowo niemalże przez cały okres trwania małżeństwa. Uczestnicy poza rocznym okresem rozstania w (...) r. razem tworzyli majątek dorobkowy, oboje pracowali zarobkowo, wspólnie remontowali mieszkanie, wspólnie spłacali pozostałe zadłużenie związane z kupnem mieszkania, wspólnie wjeżdżali do N. w celach zarobkowych.

Nawet jeśli uczestniczka istotnie zmuszona była do spłaty zaciągniętych przez wnioskodawcę pożyczek u osób fizycznych „na wódkę”, nie były to kwoty na tyle duże, by można stwierdzić, że wnioskodawca w sposób rażący i uporczywy nie przyczyniał się do powiększenia majątku wspólnego stosownie do swoich sił i możliwości zarobkowych. Natomiast skarżąca nie przedłożyła dowodów świadczących o tym, że od 2004 r. zaciągał pożyczki czy kredyty w bankach, z których środki trwonił, zaś ona musiała je samodzielnie spłacać. Jak sama zeznała, czasem płaciła ludziom drobne kwoty (...)zł. Zawnioskowani przez nią świadkowie: T. I., K. P., G. G., A. G. i M. G. jakkolwiek zeznali, że uczestniczka spłacała długi wnioskodawcy, to nie wskazywali jednak żadnych konkretnych kwot, ani jakiego rodzaju były to zobowiązania, kiedy spłacane.

Trafnie zatem przyjął Sąd Rejonowy, że z racji wielkości zgromadzonego majątku wspólnego, pochodzenia środków finansowych na powstanie tego majątku, zaangażowanie obojga małżonków w poprawę sytuacji majątkowej rodziny należy uznać, że istnieją ważne powody dla ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym uczestników w proporcji (...) do (...).

Co zaś tyczy się oświadczenia wnioskodawcy z dnia (...) (...) będącego w istocie nieformalną umową zawartą między małżonkami w trakcie trwania ich związku o zniesienie wspólności majątkowej to wskazać należy, że wbrew twierdzeniom skarżącej, nie wynika z niego jakoby wnioskodawca ocenił w nim stopień swojego przyczynienia się do powstania majątku wspólnego. Z oświadczenia tego wynika jedynie sposób umownego podziału pomiędzy uczestnikami majątku wspólnego tj. samochodu marki S. (...) oraz praw wnioskodawcy do nieruchomości znajdującej się na ulicy (...) w Ś.. Powyższe oświadczenie (umowa) nie wywołuje żadnych skutków prawnych i nie ma znaczenia dla rozpoznawanej sprawy, chociażby dlatego, że uczestnicy po spisaniu tej umowy dalej prowadzili wspólne gospodarstwo domowe.

Nie ma również podstaw do zmiany zaskarżonego postanowienia odnośnie do terminu spłaty udziału wnioskodawcy w majątku wspólnym i wydłużenia go do (...) miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia. Sąd odraczając w czasie terminu spłaty musi wyważyć interesy obojga byłych małżonków i spowodować by sytuacja prawna i ekonomiczna małżonka otrzymującego spłatę nie była gorsza niż przed podziałem majątku. Sąd w dostateczny sposób uwzględnił interesy uczestników w tym zakresie. Postępowanie w sprawie toczy się od 2020 r., skarżąca miała więc czas by przygotować się finansowo do spłaty, skoro chciała otrzymać w wyniku podziału majątku mieszkanie.

Z powyższych przyczyn Sąd Okręgowy, na podstawie art. 385 kpc w zw. z art. 13 § 2 oddalił apelację jako pozbawioną usprawiedliwionych podstaw. O kosztach postępowania apelacyjnego orzekł zgodnie z art. 520 § 1 w zw. za art. 391 § 1 kpc. W judykaturze utrwalone jest już bowiem jednolite stanowisko, które Sąd Okręgowy podziela, a z którego wynika, że w tzw. sprawach działowych, co do zasady nie zachodzi sprzeczność interesów tych uczestników, którzy domagają się podziału, niezależnie od tego, jaki sposób podziału postulują i jakie wnioski składają w tym względzie, co uzasadnia jako podstawę orzeczenia o kosztach, zastosowanie przepisu art. 520 § 1 kpc (zob. m. in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2017r., II CSK 221/16).

Sygn. akt II Ca 614/21 (...) (...)

ZARZĄDZENIE

-(...)

- (...)

(...) (...)